

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΜΠΟΥΤΕ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Τὸ αὐτονόητο σταμάτησε μεθ' ἑσθραῖ μέρους στήν μαγευλόπορτα τῆς μικρῆς ἑξοχικῆς βίλλας. Ὁ Παῦλος Ἀρσάν — ὁ γνωστότατος γλύπτης, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον ἡ *Λαβρομένη Ἀφροδίτη* εἶχε βραβευθῆ σὲ τελευταίον Σαλόν — πήδησε κάτω μ' ἐπιθυμία πού δὲν θά τὴν περιέμενε κανεὶς βλέποντας τὸν ὄγκο τοῦ σώματός του, κ' ἔδωσε τὸ χεῖρ του στὴ γυναῖκα τοῦ τῆ Σοῦζυ, γιὰ νὰ τὴ βοηθήσῃ νὰ κατέβῃ κ' αὐτῇ.

— Νὰ πού βροσκώμασε καὶ πάλι, ἀγάπη μου, στήν ἑρμηκὴ φωλιά μας, τῆς εἶπε, κутταζόντάς τὴν τρυφερά, ἐνὸς ἀνέβαιναν τὰ πέτρινα σκαλιά πού ὀδηγοῦσαν στὸν ξεῶσθι τῆς βίλλας.

— Ναι, τοῦ ἀποκρίθηκε ἐκείνη καὶ χαμογέλασε, ἀνόρεχα ὁμας, σὰν νὰ τὴν τυραννοῦσε κάποια κρυφὴ ἔγγονα, ἀποφενγοντας νὰ κутτάξῃ στὰ ματια τὸν ἄντρα της. Μα ὁ Παῦλος, θαλισμένος λιγάκι ἀπὸ τὴ χαρὰ του, — ἐπειδὴ ξεναβρωσκόντανε μόνος μετ' ἡ ἀγαπημένη του γονοικοῦλα, στήν ἐρημηκὴ φωλιά του, μακριὰ ἀπὸ τὸ ἀνησυχιο καὶ πολυθρόνο Παρίσι, μετ' ἡς κοσμητικῆς τοῦ ὑποχρωάσιου, δὲν πρόσεξε τὴν ταραχὴ τῆς Σοῦζυ.

Ἀπὸ ἕβαναν ἕνα λουτρό καὶ ἀλλάξανε, κατέβησαν στὴ σέρρα. Ἡ Σοῦζυ θαλαβήθηκε μετ' ἡ σὰς-λόγκ, καὶ ὁ Παῦλος ἔκατα ἀντίπερ της, θαμμάζοντας μέσο ἀπὸ τοὺς πυκνοὺς κωνοῦς τοῦ σούρου του τὸ θαυμάσιο ἑξοχικὸ τοπίο, πού ἔξεκορῆζε τὰ ματια του τὰ κωρσομένα ἀπὸ τὰ ἡλεκτροκα καὶ τὴ σκόνη τοῦ Παρισίου. Σὰ λίγο ἡ ὑπερτέρα τους ἔφραξε τὸ τασί... Ἡ Σοῦζυ ὅμως ἦταν οισπηρὴ καὶ σχευητῆ...

Ὁ Παῦλος σεβότανε τὴ οισπηρὴ τῆς αὐτῆς, καὶ δὲν ἤθελε νὰ διασαρῆσει τοὺς ρεμβρισμοὺς της, μολονότι αἰσθανότανε μεγάλη διάθεση νὰ τῆς πῆ... νὰ τῆς πῆ... πόσο τὴν ἀγαποῦσε, τὴ εὐτυχία ἐνονοσθε τώρα, ἐπειδὴ μοροῦσε σὰς ἀπὸ τῆς προσφέρῃ ὄχι μόνον τὴν ἀγάπη του, ἀλλὰ καὶ τὴ δόξα. Ἡ *Λαβρομένη Ἀφροδίτη* του εἶχε προξενήσει κατὰ πληθῆ. Τὸ τολμηρὸ αὐτὸ, καὶ ὡστόσο κλασσικὸ ἀγαλμά του, τὸν ἔβανε μέσο σὲ δύο-τρεις μέρες διάσημο. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὸς ὁ Παῦλος Ἀρσάν εἶχε καὶ ἀπὸ πρῶτα κάποια φήμη, ἀλλὰ τὴν πραγματικὴ δόξα τὴν κατακοῦσε μόλις τώρα. Ὅσο θυμόσανε τὴν ἀποθέσει πού τοῦ ἔκαναν σὲς μεγάλες αἰθούσες τῆς ἐκθέσεως, τὸν ἔβανε τρυφερὴ συνηκίτη καὶ τὸ στήθη του πλημμυρίζαν ἀπὸ ἀνεκφραστὴ χαρὰ, σὴ σκέψη πόση ὑπερφάνεια θά αἰσθανότανε γι' αὐτὸν ἡ Σοῦζυ του. (Πάνε χρόνια ἦταν παντρεμένοι, καὶ ὅμως διατηροῦσε ἀκόμη ὀλο τὸ πάθος καὶ τὴν ἐνταση τῶν πρῶτων ἡμερῶν τοῦ γάμου τους.)

Σὰ λίγο ἡ ὑπερτέρα ἔφραξε τὸ τασί.

Ἐξαρτα ὅμως ὁ Παῦλος Ἀρσάν θυμήθηκε κατὰ καί ἀπεφόσανε νὰ διαυφίτη τὴν ὄνειροπόληση τῆς γυναῖκας του.

— Σαρῆς κατὶ, Σοῦζυ, τῆς εἶπε. Προσκάλεσε τὸν Ζὸκ Μαρσάν — τὸν θυμόσανε τὸν Μαρσάν; Ἐκείνου τὸν τεχνικὴ πού ἔγραψε τὴν καλύτερη κριτικὴ γιὰ τὸ ἔργο μου καὶ σου τὸν εἶχαμε γνωρίσει στὸ σπίτι τῆς θείας σου, πού μᾶς φιλοξένοσε στὸ Παρίσι; προσκάλεσε λοιπὸν τὸν Ζὸκ Μαρσάν, τὴν ὄρα πού τὸν ἀποχαιρετοῦσα, νῆρθη νὰ περάσει μαζὺ μᾶς λίγες μέρες. Δὲν πιστεύω νὰ μὸς θυμώσης, ἐπειδὴ τὸ ἔβανα αὐτὸ χωρὶς νὰ σὲ ρωτήσω, ὦ; Τί τὰ θέλεις ὁμας... Ὁ νόσις αὐτὸς μὸς εἶνε ἐξαιρετικὰ συμπαθητικός. Ἐγγικνέως λοιπὸν τὴν κράξω μου;

Μὰ ἡ Σοῦζυ, μόλις ἔκουσε τὸν ἄντρα της νὰ προσφέρῃ τ' ὄνομα τοῦ Ζὸκ Μαρσάν, ἀπεσάσθη ἀπότομα ἀπὸ τοὺς ρεμβρισμοὺς της καὶ τὸν κούταξε τρομαγμένη, μετ' ἡ κορμένη τὴν ἀνοπνη. Στὴν τελευταία ἀρῆσηση τοῦ Παύλου, φάνηκε σὰ νὰ ἔβλιασε λίγο τὴ ἔφραξη γι' ἀνοπνηση. Μὰ ὁ διαταγμὸς της δὲν βάσταξε πολὺ. Σαφνικὰ, ἔνωσε ἱκετυτικὰ τὴ χεῖρα της καὶ εἶπε στὸν πατάλητο ἄντρα της μετ' ἡ παλλόδημη φωνῇ:

— Ὄχι, σὲ παρακαλῶ, Παῦλε. Νὰ μὴν ἀφήσης αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο νὰ περάσῃ τὸ κατὰφλι τοῦ σπιτιοῦ μας. Σ' ἔξορκίζω στήν ἀγάμη μας, γράμη σου πὸς γιὰ ἕνα ἀποιοδῆσιος λόγο δὲν μποροῦμε νὰ τὸν δεχτοῦμα... Κάνε μου αὐτὴ τὴ χاره. Φρόντισε μετ' ἡ κάθε μέσον νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ ἐρθῇ ἔδω ἴ... Ἡ ὄμη τῆς Σοῦζυ ἔφραξε τὸν ἄντρα της, ὁ ὁποῖος ἔβινε ἀμέσως σοβαρός. Ἡ νεαρὰ γυναῖκα πατάλαβε τότε πὸς εἶχε παραφερθῆ. Καὶ γιὰ νὰ διαλύσῃ τῆς ὑπεψίτες τοῦ Παύλου, προσκάλησε νὰ χαμογέλασῃ καὶ νὰ διακολλῆσῃ τὴν ἀδικαιολόγητη ἀντιπάθεια πού αἰσθανότανε γιὰ τὸ Μαρσάν:

— Θέλω, χρυσὸ μου, τοῦ εἶπε, νὰ μὴν ἐπρῆξι κανεὶς νὰ μᾶς ἐνοχλήσῃ στήν ἡσυχία μας. Θέλω νὰ ἡσυχάσω ἀπὸ τοὺς κόπους τοῦ Παρισίου. Τί

τοὺς θέλομαε τοὺς ἐπισκέπτες; Ὅ εἶνε πολὺ ἐνοχλητικοὶ γιὰ μὸς ἔδω καὶ τραβηκτικῆ καὶ νὰ ἡσυχάσωμα...

Ὁ Παῦλος Ἀρσάν δὲν ἦταν κωικός. Μὰ ἀγαποῦσε τὴ γυναῖκα του, τῆς εἶχε ἀπὸλυτὴ ἐμπιστοσύνη. Καὶ ὁ ἄντρας πού ἀγαποῦ γίνεκα κωικός κατ' ἀνάγκη. Πίσταψε λοιπὸν ὁ Παῦλος στὸ λόγιον τῆς Σοῦζυ καὶ, κατὰ βάθος, θυμόσε μετ' ἡν ἑαυτὸ τοῦ ἔβασε τὸλμηρος, γιὰ μὸς στιγμή, νὰ τὴν ὑποσπασθῇ...

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴν πολυθρόνα του, πλησίασε τὴ γυναῖκα του πού ἔξεκολλοῦσθε νὰ τὸν βλέπῃ ἱκετυτικὰ, ἔκυνψε τὴ φιλῆος τρυφερά στο μαγουλο, σὰ νὰ τῆς ζητοῦσε συγγνώμη καὶ τῆς εἶπε:

— Ἀστυχῶς, ἀγάπη μου, εἶνε πολὺ ὄργα τώρα γιὰ ν' ἀνακολλέσω τὴν πρόκληση. Πρέπει νὰ κάνωε δύο — τρεις μέρες ὑπομωρ ἐνοσθε θά βρισκομαι ἔδω ὁ Μαρσάν. Καὶ σου ὑπόσχομαι ὅτι σὲ μέλλον δὲν-θά κάνω τίποτα χωρὶς νὰ σὲ ρωτήσω...

Ἡ Σοῦζυ ἀναστήθηκε μ' ἔγκρατῆρηση καὶ δὲν εἶπε τίποτα. Μὰ ὀλη ἐκείνη τὴν ἡμέρα, φανότανε πολὺ δύσθυμη.

***

Τὸ βράδυ τῆς ἄλλης μέρας, τρώγαμε καὶ οἱ τρεῖς μαζὺ — ὁ Ζὸκ Μαρσάν εἶχε φθάσει τὸ ἀπόγευμα — στὸν μικρὸ κτιριο τῆς βίλλας. Ὁ Παῦλος Ἀρσάν φανότανε ἔξαιρετικὰ περιποτικῶς ἀπέναντι στὴ γυναῖκα του, ἴσως καὶ νὰ τὴν κινή νὰ λημονήσῃ τὴν δούραση σὴ ἀντιπάθεια πού τῆς προξένουσε ἡ ἐνοχλητικὴ γι' αὐτὴν παρουσία τοῦ Μαρσάν.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρημα ὄμας, ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ πάη μὸς στιγμή νὰ κρηγὲ ἀπὸ τὸ γραφεῖο του κατὰ περίρημα ἀγορῆτα, πού τοῦ τὰ εἶχε στείλει ἄδωρ ἕνας φίλος του ἀπὸ τὴν Ἀίτωπτο.

Μόλις ὁ Παῦλος ἔφυγε, ὁ Ζὸκ ἐπικώθη ἀπότομα ἀπὸ τὴν γάθνητην πολυθρόνα του καί, πλησιάζοντας τὴ Σοῦζυ, πού καθότανε μετ' ἡ ματια κωικά, σὰν νὰ περιέμενε κατὰ τρομωρ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή, τῆς εἶπε συγγνώμη:

— Στὸ Παρίσι δὲν μποροῦμαε νὰ βρεθοῦμα μόνος, γιὰτὶ ἔφυγε ἀπότομα μετ' ἡν ἄντρα σου. Ἴσως ἐδὼ νὰ τὸν ἐβίασε νὰ φύγαε τόσο σπονομα... Ἦ εἶνε ὄμας... Εἶμαι τυχερός, ἀφῶ ὅτι εἶνος ὁ ἄντρας σου μετ' ἡ προσπάσειε ἐδῶ, γιὰ νὰ σὲ δῶ, γιὰ νὰ ξεναβρωθοῦμα μόνος, γιὰ νὰ μπορῶσε γιὰ σου μιλῆρη.

Ἡ Σοῦζυ εἶχε ἀνοίξει τὰ ματια της καὶ τὸν κούταξε μετ' ἡ κωικῆ.

— Σάπα Ζὰκ, τοῦ εἶπε ἐσφηνικῶς. Συλλογίσου ἐπὶ τέλους τὴ θέση μου. Γιὰτὶ θέλεις νὰ μὸς κινήσε καὶ; Ἀὐτὸ βαθεῖες κούτιδες σχηματιστῆ καὶ γῆρα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ζὸκ Μαρσάν.

— Ἀφῶ δὲν θέλεις νὰ σου κάνω κακὸ, τῆς εἶπε, τότε πὸς ἐδῶ μπόρσε νὰ με βασονίσης τόσο πολὺ; Νομίζεις πὸς εἶδα πὸς μέρα εὐτυχίας τὰ τελευταία αὐτὰ πάντα χρόνια πού εἶσαι πορτρέμην μετ' ἡν ἄλλου; Ἀν ἔφραξε, Σοῦζυ, πόσο ὑπέσφαρο, κατῆ ἔσνα! Ἐθυμόσαι τί καλά περνοῦσαμε ἄλλοτε μαζὺ;... Ἡ ζωὴ μᾶς ἦταν μὸς διαρκῆς ἀπόλαυση. Καὶ ἔσφηνικῶς, μετ' ἡ μέρα, βροῖκα σὸ γραφεῖο μου ἕνα γορματάκι. Μὸς ἔφραξε πὸς μ' ἀγαποῦσε, πὸς μ' ἐλατορεσε, ἀλλὰ πὸς εἶχε τὴν ὑποχρέωση νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ ἐπειδὴ ἔβινε νὰ σκεφθῆς καὶ γιὰ τὸ μέλλον σου. Καὶ τὸ μέλλον αὐτὸ θά σου τὸ ἐξησφάλησε ἕνας πλούσιος σχετικὰ ζωγρῶφος, σὰν τὸν Παῦλο Ἀρσάν, ἐνὸς ἔγω ἡμουε ἕνας φτωχὸς κωικός-σπονομα κριτικός... Καὶ μ' ἀφίσε. Ἀπὸ τότε δὲν σὲ ἔσναθα... Ὅτι σὺτε καὶ μπόρσε νὰ σὲ λημονήσῃ... Μὸς ἔφραξε αὐτόνο νὰ ἐβόκωσὸ τὸ γλυκὸ σου πρόσπομα, τῆς ὄρατες μέρες πού περσομαρεμάθη. Γιὰτὶ μ' ἀφίσεσε Σοῦζυ, γιὰτὶ μὸς τόκανεσ αὐτὸ τὸ κακὸ;

Ἡ Σοῦζυ εἶχε γίνε κίτρινη σὸν θανάτι, ὄσο ἀκουε τὸ Ζὰκ μετ' ἡς μιλῆρη. Καὶ ὀταν ἔβινεως τελείωσε, ἄπλωσε τὸ χεῖρα της, καὶ ἀγκάλασε παραφόρα καὶ τοῦ εἶπε μετ' ἡ δυνατοῦς λυμωός:

Σάπα, Ζὰκ, σάπα!... Μὸς μὸς μιλᾶς ἐστο, γιὰτὶ μετ' ἡ κινήσε πὸς πονθῶ... Ἀχ! Ζὰκ, ἄν ἤξερες πόσο εἶχε ματωσίαι καὶ μὴν ἡ πορῆ δὲν μπόρσε νὰ σὲ λημονήσῃ κατὶ τὰ τελευταία χρόνια... Ὅτι εἶπες μου εἶνε κωικός μαζὺ μου καὶ πολὺ περιποτικῶς. Ὅσοδὸ δὲν αἰσθανομαι γι' αὐτὸν καμμὸς ἐξαιρετικῆς ἀγάης... Πάντα σένα εἶχε τὸν νοῦ μου... Καὶ ὀταν σὲ ἔα νὰ σὲ στὸ Παρίσι, νᾶξερσε τὴ ταραχὴ αἰσθάνθηκα!... Φοβῆθηκα μήπως δὲν μπορῶσε νὰ κρατηθῶ καί... Σκέφθηκα ὄμας πὸς ἡμουε παντρεμῆμη καὶ πὸς ἔβινε μετ' ἡ μείνω κωικῆ στὸν ἄντρα μου... Ναι, θά τοῦ μείνω πιστῆ... Σὰ παρακα-

Ο ΓΕΡΟ - ΚΑΚΟΤΣΑΚΗΣ ΑΠΟ ΞΗΝΗ ΚΡΗΤΗ

Τι βγαίνει από μια γαβάθα λουκουμάδες. Ένας εκατοχρονίτης αγωνιστής.

‘Η επανάσταση της Κρήτης. Οι Τούρκοι, το τυρί και το μαυρό! Ένα αλάνθαστο φάρμακο κατά της υδροπικίας. Ο Κακοτσακής και η βασίλισσα Όλγα. Η ζωή άλλοτε και τώρα. Ένα μυστικό για να είναι πάντα η ζωή γλυκιά.

Είπε τώρα άρκετά χρόνια που ζούσε στην Άθινα ένας γέρος Κρητικός 108 ετών, από το Κισσάμο της Κρήτης, ο Γέρο-Παναγιώτης Κακοτσακής. Το σπίτι του ήταν σε μία πάροδο της οδού Μελεσοπούλου, κοντά στο άλλοτε καφενείο του Δεληγαρμάτη.

Ο Κακοτσακής ήταν ένας γέροντας κοντός και καμπούρης από τα γηρατειά. Κανένας δεν τον πρόσεχε, κανένας δεν γουισόζταν γι’ αυτόν, όταν άξαφνα έγινε ο άνθρωπος της ημέρας και να πιάς:

Ήταν τότε η πρώτη φορά που γιόρταζε ο Βενιζέλος στην Άθινα την γιορτή του και μέσα στα άλλα πολυάριθμα δώρα, ήταν να ένα τουσκάκι πλήανο γεμάτο λουκουμάδες και μ’ ένα κομμάτι χαρτί επάναυ κούραφες:

‘Νά ζήσης τα χρόνια του Γέρο-Κακοτσακής, που σου τις στέλνει. Τα καρβελίκεμα τα ένατό!..

Είμασαν παιδιά τότε γεμάτα όρεξη και τρέξαμε να ιδούμε τον παραξένο αυτό γέρο Κρητικό και να του πάρουμε συνέντευξη.

Ζητώντας τον τον βρήκαμε, στο παντοπωλείο του δάση, που ήταν τότε στην οδό Τσαμαδού 43, και που ίσως να είναι και σήμερα. Ο Κακοτσακής ήταν φτωχικά ντυμένος και μασούσε τη σιγαμή αυτή ένα ξεροκόμματο. ‘Η φτώχεια του μάς έκανε έντυπωση.

— Πίνεις να σά κεράσουμε; του είπαμε.
— Χρόνια έχει να πιη κρασί ο Γέρο-Παναγιώτης! μάς απάντησε ο ίδιος για τον έαυτό του.

‘Επειτα μάς διηγήθηκε την ιστορία του: Στην επανάσταση της Κρήτης ήτανε 20 χρονών, βοσκός στα βουνά. Και μόλις θυμόταν κατά τις καλές του περιπέτειες. Οι Κρητικοί τότε πολέμησαν, μάς είπα, σαν λιοντάρια! Τρώγανε μπαρούτι όταν δεν είχαν ψωμί, έδεναν με σχονιά τους ύποκοπάνους των τουφεκιών των όταν σπάτανε, πολεμούσαν ακόμα και με τις πέτρες!

Θυμόταν, σαν σε όνειρο, όλες τις καταστροφές που έκαναν οι Τούρκοι. Θυμόταν τους γέροντας που τους έσεραφαν και τις παρθένες που τις έσεραφαν σκλάβες στα χαρμάνια! Είχε γεμίσει η Κρήτη από Άρσάβηδες. Είχε μαυρίσει το νησί από αυτούς. Θυμόταν ακόμα με τρόμο τη μέρα που πρωτομπήκαν οι Τούρκοι στο χωριό του. Μιά κραυγή ακούστηκε τότε παντού: ‘Τούρκοι! Τούρκοι! Κι όλοι πήραν τα βουνά, αρπάζοντας παθόνες, και εύρισαν. Αυτός είχε αρπάξει ένα κοφίνι με τυρί.

‘Όταν στάθηκε σ’ ένα βουνό για να ξεκουραστή, είδε πίσω του μία γυναίκα που έτρεχε κι’ αυτή με το παιδί της. Ψοφούσε της

πείνας και της έδωσε λίγο τυρί ξηρό. Έφαγε λίγο και το άλλο το πήρε στην ποδιά της. ‘Όταν προχωρήσαν άρκετά, πάλι, έμεινε κουρασμένη και ήθελε να πετάξει το τυρί στο δρόμο.

— ‘Υνα κάνεις αυτό, κορσουλό κεφάλι, το τυρί πετάς; Και ένα θά φάμε, λιθάρα δώ άπάνω; της φώναξε.

— Τι θέλεις να πετάξω, του είπεν έμεινη, το παιδί μου;

— Το παιδί σου! της απάντησε αυτός.

‘Εκείνη όμως πέταξε το τυρί και χάθηκε μέσα στο λόγο...

‘Ο πατέρας του Κακοτσακής είχε ζήσει 137 χρόνια!

‘Ός τα 1866 ο Γέρο-Παναγιώτης πολεμούσε με τους Τούρκους. Μετά την καταστροφή του 1866, ήρθε στην Άθινα φτωχός αυτός, ο πρώην εμπορός, μη έχοντας που ν’ άκουμπήσει το κεφάλι του. Είχε τότε τη γυναίκα και τα παιδιά του. Το ένα του παιδί ήταν 67 χρονών και ο διεσέγγονός του 18. Σμπίετοσαν μάλιστα να παντρεύη τον διεσέγγονό του για να κάμη και τριεσέγγονα!..

‘Η δουλειά του τότε ήτανε να μαζεύη άγριοάλανα και να το πουλάη με την διαά. Έργαζε έτσι 4 - 5 δραχμάς, την ημέρα.

Μανία του ήταν τα ‘σκόλιαμπα’ (ο Σκόλυμος των αρχαίων), που δεν τα τρώγαν όμως στην Άθινα.

— Τι παληάγκαθα είνε αυτά, που μάς φέρονες; Του έλεγαν.

Κατωρθώσε όμως να πείση άρκετές οικογένειες ότι όχι μόνον τα ‘σκόλιαμπα’, δεν ήτανε ‘παληάγκαθα’ αλλά ότι ήταν θαυμάσια στη γεύση και αλάνθαστο φάρμακο για την υδροπικία. Τους έλεγε μάλιστα και τη συνταγή:

— Μά πάρης τις ρίζες των να τις βράσης και να τις δώσης να τις πιη ο άρρωστος που έχει υδροπικία και θα γίνη άρθεσος καλά, σαν το πουλί. Έχω γιατρέψει έγω κόσμο στην Κρήτη έτσι...

‘Ο Γέρο-Παναγιώτης ήξερε όλα τα όνόματα των λαχάνων, των βοτάνων και των χορτακικών και σε τι άρρώστειες χρησιμεύει το καθένα.

Μιά ημέρα τον είχαν ιδεί η Βασίλισσα Όλγα, που κοβαλοούσε χόρτα, της κίνησε την περιέργεια κι’ άρχισε μαζί του κουβέντα. Κουβέντα στη κουβέντα τον ερώτησε:

— Πολέμησες στην Κρήτη;

— Πολέμησα.

— Σκότωσες Τούρκους;

— Σκότωσα με τόν καπετάν Σκαλιδη.

Τόν συμπάθησε και του έδωσε 30 δραχμάς σύνταξη τόν μήνα!

Κάποιος τόν ερώτησε, πώς εύρισσε τότε την εποχή μας;

— Πολύ στραβή κι’ άνοποδη! άποκριθήνη.

Κ’ έσεακολούθησε: — ‘Έξαχρείοσις, σκληρότης και άνοβεια σήμερα (τότε). Το παιδί δεν κινείται τόν πατέρα και ο άδερφός βγάξει το μάτι του άδερφού του!... Σε καιιά χρόνια ζήσε. Καλύτερα να έχατσε Τούρκους παρά τη σκληρότη και την άδικία που έχετε!...

— Σου άρέσει η ζωή;

— Τι να σου πώ! έχει και γλυκάδες. Άν μ’ έρωτοσε ο Χάρος άν θέλει να πεθάνω, θά τόν έδωχα!

— Μά άφου είνε τόσο άδικη και σκληρή η ζωή, που βρίσκεσαι τις γλυκάδες;

— Άκουσε να σου πώ μία συμβουλή, να την έχης στη ζωή σου για παραδειγμα και τότε θά ιδής ότι ποτέ δεν θά συσθής την ζωή, σεα καιά κι’ άν σουφρες ές τώρα: ‘Η ζωή έχει πίκρες άπό μπροσ και γλύκες άπό πίσω!... Κατάλαβες;...

Αυτός ήταν ο Κακοτσακής. Ύπεραστοχρονίτης, γνήσιος Κρητικός, καλόκαρδος και πολυβασανισμένος. Έζησε πολλά χρόνια άκόμα. ‘Όσο για το δώρο πουστέαλε στο Άγιόν Έλευθερίου στο Βενιζέλο, τις λουκουμάδες, ο κ. Πρόεδρος τόν δέχτηκε με συγκίνηση και παράγγειλε να τόν εύχαρισήσουν εν μέρους του...

λώ, λοιπόν Ζάκ, να μη μου ξεανακάνεις, ως τη μέρα που θά φύγη, λόγο για τα περασμένα...

Μά ο Ζάκ Μαρσάν την έσεφαιγε στην άγκαλιά του και της χείδεσε τα μαλλιά με δακρυρομένα μάτια:

— Σούτρε, της έλεγε, γλυκειά μου Σούτρε, γιατί γελάς τόν έαυτό σου, γιατί θέλεις ν’ άρνήσις όλη σου τη ζωή; Τόν άντρα σου δεν τόν αγαπάς καθόλου. Αισθάνομαι μονάχα ύποχρεώσεις άπέναντι του... Μά η μεγαλειότης ύποχρεώσε στη ζωή μας είνε να φρονιζόμαστε πρώτα για τόν έρωτα... Έλα, λοιπόν, να φύγομε μαζί, άφου μ’ αγαπάς...

‘Η Σούτρε ήτανε σχεδόν λιπόθυμη. ‘Όλη η άγάπη της για το Ζάκ, που την κρατούσε τόσα χρόνια κλεισμένη στη χωριάδι της, ξεχειλίσε πείνη τη σιγαμή, σαν άρκαίτη κοτάμια...

— Ναι, Ζάκ, ές φύγομε, του είπα σαν λιγοθυμισμένη, γέροντας στην άγκαλιά του...

Τη σιγαμή εκείνη παρουσιάστηκε μικροστά τους ο Παύλος Λωράν. Μόλις είδε το σύμπλεγμα καινο μικροστά του χλωμάσε, όπισθοχώρησε και το κουτί με τα αγγυκατά τα γέγρα έπεσε άπό τα χείρα του.

Τότε, η Σούτρε συνήλεσε και κατάλαβε πώς τη θάπαίτε όλη της τη ζωή, όλο της το μέλλον. Τι να κάμη; Άν άσηνε τόν Παύλο θ’ άφηναμια την άνετη ζωή της για ένα άβέβαιο μέλλον. Και προτίμησε να θυσιάση την άγάπη της παρά την καλοπέρασή της. Άπεσπάθη τότε άπότομα άπό την άγκαλιά του Ζάκ και τρέχοντας στόν Παύλο του είπα:

— Παύλε, σέσε με, άπό το φίλο σου... Είνε ένας παληάνθρωπος. ‘Ηθελε να με φιλήση διά της βίας!...

— .....! Φρειδερίκος Μπουτέ

Σ. Σ.